

HYVIN TOIMIVA OSASTO – HYVIN TOIMIVA PUNAINEN RISTI

Järjestökoulutuksella tuetaan osaston avainhenkilöiden (hallituksen jäsenten, yhdyshenkilöiden, toimintaryhmien vetäjien) ja toimivien vapaaehtoisten osaamista toiminnan kehittämisessä, osaston hyvässä hallinnossa ja voimavarakehityksessä.

Hyvin toimiva osasto -aineistoon on koottu näkökulmia, joiden avulla osastoa ja osaston toimintavalmiuden kehittämistä voidaan tutkia. Mallin ytimessä ovat tarpeisiin vastaavat ohjelmat eli toimintamuodot, joiden kehittämiseen kaikki toiminnan kehittäminen lopulta tähtää. Rakenteita, yhteistyötä, viestintää, jäsenhankintaa, vapaaehtoisten huoltoa, varainhankintaa ja taloushallintoa kehitetään, jotta entistä paremmin voisimme toimia Punaisen Ristin perustehtävien toteuttamiseksi. Tästä syntyy osaston, ja koko järjestön, toimintavalmiuden kehittämisen "atomi".

Mallia voi käyttää koulutuksessa monella tavalla. Malli voi olla johdanto eri teemoihin. Sen avulla voidaan luoda kokonaiskuva osaston toiminnasta ja kehittämisestä. Mallia voi käyttää orientaationa, kun aloitetaan käsittelemään tiettyä teemaa, esimerkiksi taloutta tai vapaaehtoisrekrytoinnin kehittämistä, malli liittyy käsiteltävän teeman osaksi koko toimintavalmiuden kehittämistä.

Mallin ympärille voi rakentaa myös koulutusjakson, jossa käsitellään kaikkia osa-alueita. Tilanteesta riippuen voidaan käsittely rajoittaa eri osa-alueisiin tutustumiseen tai jatkaa harjoitusta miettimällä, miten eri osa-alueita toteutetaan omassa osastossa ja miten kehittämistä eri osa-alueilla tehdään. Osa-alueiden kautta voidaan myös tutkia valtakunnallisia linjauksia ja yleiskokoussuosituksia pohtimalla painopisteitä ja kehittämistavoitteita, joita eri osa-alueille on järjestössä yhteisesti asetettu.

Ryhmätehtävä – toimintavalmiuden kehittämisen atomimalli

Ja osallistujat viiteen ryhmään. Jokainen ryhmä käsittelee omaa aihealuettaan.

- 1) Tarpeisiin vastaavat ohjelmat – ohjelmatyö ja ohjelmakehitys
- 2) Tehokkaat järjestörakenteet ja työtavat – järjestötyö ja järjestökehitys
- 3) Osaavat vapaaehtoiset, jäsenet ja työntekijät – henkilövoimavarakehitys
- 4) Tarkoituksenmukaiset resurssit – taloudellinen resurssikehitys
- 5) Hyvin toimiva osasto viestii

Ryhmille annetaan selvitettäväksi omaan aihealueeseen liittyviä tehtäviä. Ryhmätehtävä rakentuu sarjasta erilaisia kysymyksiä, joiden avulla syvennetään teemaa askel askeleelta. Voit myös käyttää harjoituksesta vain jotain tiettyä osaa. Sääntökirja ja järjestökoulutuksen muu materiaali auttavat ryhmätehtävien tekemisessä. Ellei kaikkea materiaalia jaeta kurssilla, kokoa ryhmälle "kotikirjasto", jossa on aineistoa tehtävien tekemistä varten.

Tehtävät voidaan purkaa ryhmistä pala kerrallaan tai seuraava tehtävä voidaan antaa heti kun edellinen tehtävä on valmis ja purkaa ryhmien tulokset vasta lopuksi.

Ensimmäinen tehtäväkierros: Toimintavalmiuden osa-alueet

Anna jokaiselle ryhmälle oma tehtävä. Tehtävässä ryhmän tarkoituksena on selvittää, mitä oma aihealue pitää sisällään.

Tehtävät

- 1) Tarpeisiin vastaavat ohjelmat – ohjelmatyö ja ohjelmakehitys
Mitä toimintamuotoja osastolla / Punaisella Ristillä on?
Mihin Punaisen Ristin ja osaston ohjelmatyö (toimintamuodot) perustuu?
- 2) Tehokkaat järjestörakenteet ja työtavat – järjestötyö ja järjestökehitys
Mitä rakenteita osaston hallintoon tarvitaan?
Mitä on järjestötyö tai järjestötoiminta?
- 3) Osaavat vapaaehtoiset, jäsenet ja työntekijät – henkilövoimavarakehitys
Mitä ovat Punaisen Ristin henkilövoimavarat?
Keitä ihmisiä osallistuu osaston toimintaan eri tavoin?
Paljonko Suomen Punaisella Ristillä (tai osastolla) on jäseniä, vapaaehtoisia ja työntekijöitä?
- 4) Tarkoituksenmukaiset resurssit – taloudellinen resurssikehitys
Mitä materiaalisia resursseja toimintaan tarvitaan?
Mistä Punainen Risti (tai osasto) saa toimintaansa varoja?
- 5) Hyvin toimiva osasto viestii
Keille ja miten Punainen Risti (tai osasto) viestii?

Vinkit kouluttajalle tehtävän purkuun

- 1) kts. Punainen Risti toimii Suomessa ja Punainen Risti toimii maailmassa -materiaalit.
kts. Suomen Punaisen Ristin tarkoitus ja tehtävät laissa ja asetuksessa.
- 2) kts. Punaisen Ristin organisaatio ja päätöksenteko, Osaston vuosi ja Hyvin toimiva hallitus -materiaalit.
- 3) Luvut 2004: jäseniä 93 603, vapaaehtoisia noin 35 000, työntekijöitä 1 119, (joista ammatillisissa palveluissa ja laitoksissa, esim. Veripalvelussa 777).
Tarkista ajankohtaiset luvut ennen koulutusta.
- 4) kts. Suomen Punaisen Ristin toiminnan rahoitus ja Mistä varoja toimintaan – osaston toiminnan rahoitus -materiaalit.
- 5) kts. Miten erotumme eduksemme – Osasto viestii materiaali

Toinen tehtäväkierros: Toimintaa ohjaavat säännöt ja linjaukset

Toisen kierroksen ryhmätehtävien tarkoituksena on selvittää, mitkä säännöt, ohjeet ja linjaukset ohjaavat toimintaa.

Tehtävät

- 1) Tarpeisiin vastaavat ohjelmat – ohjelmatyö ja ohjelmakehitys
Mitkä säännöt, sopimukset, sitoumukset ohjaavat ohjelmatyötä (toimintamuotoja)?
Miten? Poimi muutamia mielestäsi tärkeitä esimerkkejä.
- 2) Tehokkaat järjestörakenteet ja työtavat – järjestötyö ja järjestökehitys
Mitkä säännöt määrittelevät ja ohjaavat järjestön ja osaston toimintaa?
Miten? Poimi muutamia mielestäsi tärkeitä esimerkkejä.
- 3) Osaavat vapaaehtoiset, jäsenet ja työntekijät – henkilövoimavarakkehitys
Mitkä ohjeet, säännöt, linjaukset ohjaavat henkilövoimavarojen hallintaa ja kehittämistä?
Miten? Poimi muutamia mielestäsi tärkeitä erimerkkejä linjauksista.
- 4) Tarkoituksenmukaiset resurssit – taloudellinen resurssikehitys
Mitkä säännöt ja ohjeet ohjaavat varainhankintaa ja taloudenhoitoa?
Miten? Poimi muutamia mielestäsi tärkeitä esimerkkejä.
- 5) Hyvin toimiva osasto viestii
Mitkä ohjeet ja säännöt ohjaavat järjestön viestintää?
Miten? Poimi muutamia mielestäsi tärkeitä esimerkkejä.

Vinkit kouluttajalle tehtävän purkuun

- 1) Suomen Punaisen Ristin tarkoitus ja tehtävät laissa ja asetuksessa.
Sopimukset mm. Sosiaali- ja terveysministeriön (ensiapukoulutus ja ensiapu-toiminta), työministeriö (kiintiöpakolaisten vastaanotto)
Paikalliset ja alueelliset sopimukset, esim. valmiussuunnittelun yhteydessä.
- 2) kts. Suomen Punaisen Ristin laki ja muut toimintaa ohjaavat säännöt -materiaali
Sääntökirja
Yhdistyslaki
- 3) kts. vapaaehtoistoiminnan linjaus, jäsenyys määritelty säännöissä, henkilöstö poliittinen ohjelma, lahjoittajan oikeudet keräys- ja tilitysohjeessa
- 4) kts. Suomen Punaisen Ristin taloussääntö, katastrofirahaston säännöt, keräys- ja tilitysohje
- 5) kts. Miten erotumme eduksemme – osasto viestii -materiaali
kts. graafinen ohje, yritysysteistyön viestintäohje (www.redcross.fi/aineistopankki)
kts. Punaisen Ristin merkki -materiaali

Kolmas tehtäväkierros: Hyvin toimiva osasto

Kolmannen kierroksen ryhmätehtävien tarkoituksena on luoda kriteerit hyvin toimivalle osastolle toimintavalmiuden osa-alueilla. Vaihtoehtoisesti ryhmissä voidaan tutkia osa-alueita käyttäen aineistossa olevia valmiita tarkistuslistoja.

Tehtävät

- 1) Tarpeisiin vastaavat ohjelmat – ohjelmatyö ja ohjelmakehitys
Laadi 5-10 kriteeriä hyvin toimivalle osastolle toimintamuotojen suunnittelua ja toteuttamista varten.
- 2) Tehokkaat järjestörakenteet ja työtavat – järjestötyö ja järjestökehitys
Laadi 5-10 kriteeriä hyvin toimivan osaston järjestötoiminnalle.
- 3) Osaavat vapaaehtoiset, jäsenet ja työntekijät – henkilövoimavarakehitys
Laadi 5-10 kriteeriä hyvin toimivalle osastolle liittyen jäseniin, vapaaehtoisiin ja mahdollisesti työntekijöihin.
- 4) Tarkoituksenmukaiset resurssit – taloudellinen resurssikehitys
Laadi 5-10 kriteeriä hyvin toimivan osaston taloudenhoitoa ja varainhankintaa varten.
- 5) Hyvin toimiva osasto viestii
Laadi 5-10 kriteeriä hyvin toimivalle osaston viestinnälle.

Vinkit kouluttajalle tehtävän purkuun

Kootkaa kriteerit seinälle. Anna ryhmien perustella kriteerit. Jokainen voi tutkia omaa osastoaan ja pisteyttää oman osastonsa kullakin kriteerillä esim. asteikolla 1-5.

Vaihtoehtoisesti jokainen voi merkitä viisi oman osaston vahvuutta ja viisi kehittämisen paikkaa.

Lopuksi voidaan järjestää ideariihä, jossa vaihdetaan kokemuksia onnistumisista ja ideoidaan keinoja toimintavalmiuksien kehittämiseksi.

Neljäs tehtäväkierros: Järjestön yhteiset kehittämistavoitteet

Neljännän kierroksen ryhmätehtävien tarkoituksena on tutustua yleiskokoussuositukseen ja pohtia millaisia kehittämistavoitteita ja painopisteitä toimintavalmiuden kehittämisen eri osa-alueille on järjestössä asetettu. Jaa kaikille ryhmille yleiskokoussuositukset.

Tehtävät

- 1) Tarpeisiin vastaavat ohjelmat – ohjelmatyö ja ohjelmakehitys
Tutustu yleiskokoussuositukseen.
Mitä kehittämishaasteita ohjelmatyön ja toimintamuotojen kehittämiseen liittyy?
Mitä kehittämistavoitteita ja painopisteitä toimintamuotoihin liittyen on asetettu?

- 2) Tehokkaat järjestörakenteet ja työtavat – järjestötyö ja järjestökehitys
Tutustu yleiskokoussuositukseen.
Mitä kehittämishaasteita järjestön rakenteisiin ja työtapojen kehittämiseen liittyy?
Mitä kehittämistavoitteita ja painopisteitä järjestön rakenteisiin ja työtapoihin liittyen on asetettu?

- 3) Osaavat vapaaehtoiset, jäsenet ja työntekijät – henkilövoimavarakehitys
Tutustu yleiskokoussuositukseen.
Mitä kehittämishaasteita järjestön henkilövoimavarakehitykseen liittyy?
Mitä kehittämistavoitteita ja painopisteitä henkilövoimavarakehitykselle on asetettu?

- 4) Tarkoituksenmukaiset resurssit – taloudellinen resurssikehitys
Tutustu yleiskokoussuositukseen.
Mitä kehittämishaasteita järjestön taloudelliseen resurssikehitykseen liittyy?
Mitä kehittämistavoitteita ja painopisteitä taloudelliselle resurssikehitykselle on asetettu?

- 5) Hyvin toimiva osasto viestii
Tutustu yleiskokoussuositukseen.
Mitä kehittämishaasteita järjestön viestintään liittyy?
Mitä kehittämistavoitteita ja painopisteitä viestinnän kehittämiseksi on asetettu?

Vinkit kouluttajalle tehtävän purkuun

Ryhmiä purkamisen päätteeksi pohtikaa, mitä omassa osastossa tehdään tai voitaisiin tehdä järjestön yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Millä tavalla yleiskokouspäätökset näkyvät osaston toiminnan kehittämisessä? Pohdinnassa voidaan tutkia osaston omaa toimintasuunnitelmaa yleiskokoussuositusten rinnalla.

Testaa oma osastosi

Toimintavalmiuden kehittämisen mallin kautta voidaan myös tutkia omaa osastoa. Tähän välineeksi ovat aineistossa keskustelun avaukseksi tarkoitettut pienet tarkistuslistat, "testit", jolla osallistujat voivat tutkia omaa osastoaan ja valita kehittämisalueita.

Valmis testi ei ole tyhjentävä listaus hyvin toimivasta osastosta, mutta sen avulla saa keskustelun alkuun. Kouluttajan aineistossa olevaan testiin kaikki osa-alueet on koottu yhteen.

Valmiin testin sijaan kurssilla voidaan myös laatia oma kriteeristö hyvin toimivalle osastolle eri osa-alueilla.

Tehtävä kartalla

Aseta toimintavalmiuden kehittämismalli lattialle joko todellisesti tehden kuvio esim. fläpeillä ja narulla tai kuvaile se mielikuvana. Pyydä osallistujia asettumaan siihen paikkaan missä he kokevat oman tehtävänsä osastossa olevan. Keskustelkaa miten eri tehtävät ovat suhteessa toinen toisiinsa. Tehtävän voi tehdä myös paperilla, jolloin jokainen merkitsee itsensä kuvioon ja tehtävä puretaan pienryhmissä keskustellen.

Ytimessä

Aseta lattialle tussi tai kivi osoittamaan Punaisen Ristin tehtävän ydintä. Pyydä kaikkia osallistujia asettumaan sille etäisyydelle perustehtävästä, miten kokee oman tehtävänsä toteuttavan Punaisen Ristin perustehtävää. Keskustelkaa yhdessä miten tehtävät ovat yhteydessä toisiinsa.

Toimintavalmiuden kehittämismalli perustuu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liiton (IFRC) malliin Capacity Building Framework (2004).

LIITE: Tutki osastoasi - testi

HYVIN TOIMIVA OSASTO – HYVIN TOIMIVA PUNAINEN RISTI

Tutki osastoasi

Tarpeisiin vastaavat ohjelmat

Edistämme toiminnallamme inhimillisiä arvoja ja auttamismieltä.	☐	☐	☐
Tunnumme oman toiminta-alueemme tarpeet.	☐	☐	☐
Osastollamme on valmiussuunnitelma.	☐	☐	☐
Osastollamme on valmius auttaa hätätilanteissa.	☐	☐	☐
Osastomme tuottaa vapaaehtoispalveluita paikkakunnalla ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.	☐	☐	☐
Etsimme aktiivisesti uusia toimintamahdollisuuksia.	☐	☐	☐
Arvioimme auttamistoimintamme vaikuttavuutta.	☐	☐	☐
Osastomme toimii Punaisen Ristin perustehtävien toteuttamiseksi.	☐	☐	☐

Tehokkaat järjestörakenteet ja työtavat

Hoidamme sääntömääräiset kokoukset ajallaan.	☐	☐	☐
J-kortit ovat ajan tasalla ja toimitettu piiritoimistoon ajallaan.	☐	☐	☐
Osastollamme on toimiva hallitus.	☐	☐	☐
Osallistumme aktiivisesti päätöksentekoon piirin kokouksissa.	☐	☐	☐
Osastomme on aktiivinen yleiskokousvaikuttaja.	☐	☐	☐
Sääntökirja on tuttu työkalu osastossamme.	☐	☐	☐
Panostamme toiminnan ja talouden suunnitteluun ja arviointiin.	☐	☐	☐
Kannustamme kaikkia osaston jäseniä ja vapaaehtoisia mukaan päätöksentekoon ja vaikuttamiseen.	☐	☐	☐
Osaston nuoret ovat mukana toiminnan suunnittelussa.	☐	☐	☐
Tartumme innolla kehittämishankkeisiin osastossamme.	☐	☐	☐
Punaisen Ristin periaatteet ohjaavat toimintaamme.	☐	☐	☐

Osaavat vapaaehtoiset, jäsenet ja työntekijät

Osastossamme on mukana monenlaisia ja -ikäisiä ihmisiä.	☹	☺	☺
Osastoamme on helppo lähestyä ja mukaan tulolle on matala kynnys.	☹	☺	☺
Etsimme uusia vapaaehtoisia aktiivisesti ja kohdennetusti erilaisiin tehtäviin.	☹	☺	☺
Osastossamme panostetaan vapaaehtoisten koulutukseen.	☹	☺	☺
Tiedotamme toiminnasta aktiivisesti jäsenillemme.	☹	☺	☺
Muistamme kiittää ja kannustaa vapaaehtoisiamme.	☹	☺	☺
Huolehdimme uusien vapaaehtoisten perehdyttämisestä.	☹	☺	☺
Uudet jäsenet toivotetaan osastossamme lämpimästi tervetulleiksi.	☹	☺	☺
Osastossamme on "hyvä meininki" ihmisten kesken.	☹	☺	☺

Tarkoituksenmukaiset resurssit

Osallistumme täydellä teholla Nälkpäivään ja katastrofirahaston keräyksiin.	☹	☺	☺
Hankimme aktiivisesti varoja osaston kuluihin.	☹	☺	☺
Taloudenhoito on osastossamme jämäkkää.	☹	☺	☺
Kerromme aktiivisesti ja avoimesti, mihin varat käytetään.	☹	☺	☺
Osastomme etsii toimintaan uusia rahoituslähteitä.	☹	☺	☺
Varainhankinnan keinot valitaan mieltien myös Punaisen Ristin arvoja.	☹	☺	☺
Osastollamme on monta rahoituksen tukijalkaa.	☹	☺	☺
Osastossamme toimintaa ja taloutta suunnitellaan rinnakkain.	☹	☺	☺

Osasto viestii

Osastossamme toimintasuunnitelman rinnalla on viestintäsuunnitelma.	☹	☺	☺
Punainen Risti näkyy paikkakunnalla.	☹	☺	☺
Osastostamme on juttuja paikallislehdessä.	☹	☺	☺
Tiedotamme toiminnasta jäsenillemme.	☹	☺	☺
Kotisivumme päivitetään säännöllisesti ja ovat aktiivisesti käytössä.	☹	☺	☺
Vaalimme punaisen ristin merkkiä ja valvomme sen käyttöä.	☹	☺	☺
Osastomme ilme noudattaa järjestön graafista ohjetta.	☹	☺	☺
Pidämme aktiivisesti yhteyttä piiriin ja omiin verkostoihimme.	☹	☺	☺
Osastomme puhelinnumero löytyy puhelinluettelosta.	☹	☺	☺
Mainokset toiminnastamme ja tapahtumistamme levittyvät laajalle.	☹	☺	☺